

Diari Oficial

del

Consell General

Núm. 3/2003 - 5 pàgines

Sessió tradicional del dia 14 de març del 2003

El dia 14 de març del 2003, divendres, es reuneix a la Casa de la Vall el M. I. Consell General, en sessió tradicional, en commemoració del dia de la Constitució.

Un cop oberta la sessió, sota la presidència dels M. I. Srs. Francesc Areny Casal i Josep Àngel Mortés Pons, Síndic General i Subsíndic General, respectivament, s'ha procedit a comprovar la presència dels membres, que ha quedat registrada d'acord amb la relació següent:

M. I. Sr. Miquel Alís Font
M. I. Sr. Francesc Areny Casal
M. I. Sr. Josep Areny Fité
M. I. Sr. Jaume Bartumeu Cassany
M. I. Sra. Olga Benazet Dolsa
M. I. Sr. Francesc Casals Pantebre
M. I. Sr. Jordi Daban Alsina
M. I. Sr. Josep Dallerès Codina
M. I. Sr. Joan Albert Farré Santuró
M. I. Sr. Patrick García Ricart
M. I. Sr. Josep Garrallà Rossell
M. I. Sr. Marcel Llovera Massana
M. I. Sr. Esteve López Montanya
M. I. Sr. Antoni Martí Petit
M. I. Sr. Jordi Mas Torres
M. I. Sr. Daniel Mateu Melción
M. I. Sr. Joan Monegal Blasi
M. I. Sr. Josep Àngel Mortés Pons

M. I. Sr. Càndid Naudi Mora
M. I. Sr. Marc Pintat Forné
M. I. Sra. Clara Pintat Rossell
M. I. Sr. Emili Prats Grau
M. I. Sra. Maria Lluïsa Puig Montes
M. I. Sr. Josep Ribera Ambatlle
M. I. Sr. Antoni Riberaygua Sasplugas
M. I. Sr. Francesc Rodríguez Rossa
M. I. Sr. Roc Rossell Dolcet
M. I. Sr. Guillem Valdés Alemany

També hi és present el M. I. Sr. Marc Forné Molné, Cap de Govern, acompanyat dels M. I. Srs. Enric Pujal Areny, Ministre de la Presidència i Turisme; Juli Minoves Triquell, Ministre d'Afers Exteriors; Pere Cervós Cardona, Ministre d'Educació, Joventut i Esports; Olga Adellach Coma, Ministra d'Agricultura i Medi Ambient; Mireia Maestre Cortadella, Ministra de Finances; Mònica Codina Tort, Ministra de Salut i Benestar; Jordi Visent Guitart, Ministre de Justícia i Interior; Jordi Serra Malleu, Ministre d'Ordenament Territorial; Miquel Àlvarez Marfany, Ministre d'Economia, i Xavier Montané Atero, Ministre de Cultura.

Assisteix també a la sessió el Sr. Valentí Martí Castanyer, secretari general del Consell General.

(El M. I. Sr. Marcel Llovera Massana, Secretari de la Sindicatura, llegeix l'ordre del dia)

(Són les 12.20 h)

El Sr. síndic general:

Senyores i Senyors, en aquesta sessió tradicional celebrem el desè aniversari de la Constitució. No seguirem l'ordre del dia segons el costum parlamentari, sinó que em permetré adreçar-los unes paraules per recordar aquest fet històric, al terme de les quals passarem a fer la fotografia tradicional de les autoritats a les escales.

Molt Il·lustres Senyores i Senyors Consellers Generals,

Molt Il·lustre Senyor Cap de Govern i Senyores i Senyors Ministres,

Senyors Presidents del Consell Superior de la Justícia i del Tribunal Constitucional,

Honorables Senyores i Senyors Còsols Majors i Menors

Senyores i Senyors,

Commemorem en la sessió tradicional de la Constitució, l'aprovació que el Poble Andorrà, en l'exercici de la seva sobirania, va manifestar amb el seu vot sobre el text de la Constitució el 14 de març de 1993. En relació a celebracions anteriors, avui la sessió té un caràcter especial, ja que es compleix el desè aniversari del referèndum. Tenim l'honor de comptar amb la presència de persones que exerceixen i han exercit responsabilitats i que han representat les nostres institucions duent a terme el procés constituent. Senyores i senyors, sigueu novament benvinguts a la Sala de Sessions de la Casa de la Vall.

En aquesta data significativa de la consolidació d'una nova organització, els 10 anys que compleix el Referèndum i la Constitució, adreço una salutació respectuosa als coprínceps a través dels seus representants i els trameto la confiança del poble andorrà en rebre'ls properament, ja que les circumstàncies no han permès que la trobada tingués lloc avui.

El Poble Andorrà va respondre majoritàriament de forma afirmativa a la pregunta del referèndum en relació al projecte redactat amb els coprínceps pel Consell General. Va expressar clarament la seva voluntat de canvi davant de les transformacions que exigien la modernització del sistema de poders de les seves institucions i la definició d'una nova relació amb l'entorn històric i polític. Andorra va assolir, amb la Constitució, la seva plena sobirania i per tant la responsabilitat sobre els seus actes i decisions.

Els esdeveniments que van permetre arribar fins a la nostra Carta Magna van seguir un procés pausat i prudent. Es va iniciar en el darrer terç del segle XX, com a conseqüència d'un conjunt de circumstàncies en les que van confluïr les transformacions internes, també l'ordenament internacional posterior a la II guerra mundial, que va crear noves actituds i altres interlocutors, així com el desenvolupament polític i econòmic dels estats veïns, vinculats històricament amb Andorra. El sistema havia arribat al seu límit i era imprescindible trobar una alternativa, si el país havia de fer front al creixement demogràfic i a una activitat comercial creixent. Una de les primeres experiències, la creació d'un òrgan específicament executiu el 1981, va posar encara més de relleu la conveniència d'anar endavant en el principi clàssic de la separació de poders.

D'aquesta manera quedarien clarificades les competències institucionals. Era necessari, ja en un context més ampli, l'adequació a les normes internacionals dels estats democràtics. Fins al 1993, l'evolució de les institucions i del cos estatal es va produir en un trànsit fluid que va saber evitar, al màxim, ruptures i enfrontaments.

L'evolució fou el resultat de la clara voluntat dels elegits per avançar, que els coprínceps van recollir per tirar endavant amb iniciativa per les necessitats de transformació i de canvi en un procés que, potser costava d'imaginar, es va posar en marxa de manera imparable amb el procés constituent.

No obstant això, abans de prendre l'acord sobre l'elaboració d'un projecte de Constitució, el juny de 1990 i al llarg dels dos anys que va durar la redacció, es van fer sentir també les veus crítiques sobre el concepte de fons d'assolir una independència absoluta, i també sobre els criteris que s'havien de mantenir en el text. En aquest cas, el debat sobre el tipus de representació al Consell General va concentrar moltes energies. Davant de la proposta d'optar per una representació mixta, que respectés el territori tradicional i que incorporés el concepte de nacional, el desequilibri demogràfic entre les parròquies podia semblar un motiu per al desequilibri de la representació. La solució adoptada ha demostrat, però, ser oportuna, ja que combina els dos criteris i respecta totes les parròquies.

El treball de la Comissió Tripartida va finalitzar amb un projecte capaç de respectar les tradicions i, alhora, de ser avançat. L'etapa

constitucional transcorreguda dóna avui testimoni que el text és un instrument útil i imprescindible davant dels reptes que es van plantejant a Andorra. El procés va superar l'àmbit estricte del Consell General, i si el projecte de la Constitució va prosperar es deu, també, a l'esforç conjunt d'altres persones i d'altres institucions que van participar amb la seva opinió i es van implicar en la reflexió davant d'una via totalment nova i molt exigent.

La Constitució defineix en els seus títols els òrgans de l'Estat, crea els necessaris i adapta institucions tradicionals. Sorgida dels Pareatges del segle XIII, la institució dels Coprínceps es reconeix com a símbol i garantia de permanència de la continuïtat d'Andorra i, explícitament, de la seva independència. De manera conjunta i indivisa són el Cap de l'Estat. En la construcció constitucional, les atribucions que se'ls hi atorga són un dels pilars per a l'efectivitat de l'estat modern. Anteriorment a la Constitució, el seu poder havia abastat responsabilitats legislatives, judicials així com les relacions internacionals. Ara, les seves funcions assegurin el funcionament de l'aparell estatal en el respecte estricte de la separació de poders.

El Poble Andorrà exerceix la seva sobirania per mitjà de les diferents classes de participació i de les institucions, segons l'article tercer de la Constitució. El Consell General representa el poble andorrà mitjançant la seva composició mixta i paritària de la població nacional i de les set parròquies, un sistema que ha demostrat no solament la seva viabilitat sinó que ha donat al país una estabilitat política que permet el funcionament regular dels òrgans i de l'Administració.

El Consell General simbolitza, mitjançant el sufragi i el sistema electoral, la democràcia en el seu ple concepte de representació de la sobirania nacional. En aquesta sala de sessions el diàleg ha fet possible el compliment dels deures i obligacions parlamentàries. Ni l'evolució interna ni els traspassos de poders no han alterat el funcionament de les institucions. Ben al contrari, s'han consolidat en la pràctica, la maduresa i l'experiència.

En aquest àmbit formal, però transcendent en la societat per la formació del pensament polític, els partits contribueixen a la composició dels grups parlamentaris, plenament consolidats en aquestes legislatures com a òrgans del Consell General.

En l'exercici de les seves funcions, la tasca del legislador ha fet possible la reestructuració de l'ordenament jurídic andorrà d'acord amb la Constitució.

Una atenció particular mereix la labor del Consell constituent de l'any 1993, que a la vista dels resultats del referèndum del 14 de març va iniciar immediatament un procés legislatiu que feu possible el trànsit de les institucions tradicionals a les constitucionals.

Lleis qualificades de contingut fonamental com la del Tribunal Constitucional, la de la Justícia, la llei electoral i de referèndum, d'educació, de nacionalitat, de delimitació de competències dels comuns i de transferències als comuns, entre altres, així com el Reglament del Consell General, van ser aprovades en aquesta etapa.

Les eleccions de desembre de 1993 van obrir una altra fase en la història recent i van cloure un any en el que es van multiplicar els actes que avui són referència: aprovació del projecte, referèndum, entrada en vigor, visita dels coprínceps, aprovació de lleis per a la transició i convocatòria de les primeres eleccions constitucionals. En aquesta etapa, en el curs de les legislatures, i de manera successiva s'han adoptat noves normes i s'ha adaptat l'ordenament jurídic a la llei fonamental.

Dins de la Constitució, les competències executives del Govern es defineixen en el Títol V on s'enumeren els àmbits de direcció: la política nacional i internacional, l'administració de l'Estat, a més de l'exercici de la potestat reglamentària, que deriva de l'execució de les lleis. La política internacional és un dels aspectes capitals del nou Estat andorrà. L'estat de dret definit per la Constitució ha donat l'oportunitat de participar en la comunitat internacional i que els grans principis del dret internacional, esdevinguin propis.

En aquest sentit, la Constitució arriba a un fort compromís en el seu article 5, que estableix la vigència de la Declaració Universal dels Drets Humans a Andorra, que el Consell General ja havia assumit en un acord anterior a la Constitució. Aquest article seria un dels lligams de relació amb les Nacions Unides l'organisme internacional de màxima representació. L'ingrés d'Andorra, d'alguna manera va significar la incorporació de ple dret en la comunitat internacional.

La Constitució especifica qui i en quins casos és competent per negociar en l'àmbit internacional. Aquesta és una aportació cabdal

per a Andorra ja que evita les situacions de confusió preconstitucionals en aquest aspecte i facilita el desenvolupament de les relacions exteriors amb un sistema equivalent al dels Estats independents.

En aquests deu anys s'ha avançat en la creació de línies sobre la projecció exterior per assumir les obligacions adquirides i per establir les prioritats de les actuacions en un àmbit en el que Andorra havia tingut una experiència limitada.

De forma més concreta, la relació històrica amb els dos estats veïns és expressa en la Constitució: un tractat trilateral de bona amistat garanteix la continuïtat de les bones relacions, i que el mes de novembre de 1993 ja va ser aprovat aquí.

L'interès en mantenir la paritat i l'equilibri entre els dos veïns s'havia considerat sempre un tema prioritari, però en aquest sentit, les relacions bilaterals molt arrelades tant en el passat com en la vida quotidiana actual, han quedat configurades dins del context del dret internacional. Així, s'ha pogut avançar encara més entre els tres estats amb els convenis trilaterals relatius a la lliure circulació de persones i al sojorn entre Andorra, França i Espanya.

Han estat ratificats recentment per França, de manera que la seva entrada en vigor es preveu en els millors terminis, donant a les ciutadanes i als ciutadans un nou horitzó emmarcat en la línia europea de la lliure circulació de persones.

A ningú se li escapa, i a més ha sigut objecte d'un debat continuat que ha ocupat la classe política i l'opinió ciutadana, que el repte exterior global més important que en aquests moments es planteja a Andorra és la seva relació amb Europa. La Constitució proporciona l'estructura jurídica que permet afrontar una nova relació amb la Unió Europea. Des de l'acord duaner de 1990, negociat en un època preconstitucional, la Unió també ha observat una sèrie de modificacions estructurals internes, i ha preparat la seva ampliació a altres països com una prioritat i està reestructurant en conseqüència, el seu propi ordenament.

Aquests dies, la situació internacional viu una agitació en la que es posa en joc les relacions entre continents, poders i entre els estats membres d'aliances. Malgrat aquesta situació d'incertesa, els avenços de la Unió en els seus pilars fonamentals i en el conjunt de directives comunitàries –algunes de les quals ens afecten

en virtut de l'esmentat acord duaner– que abasten àmbits estratègics, tenen les seves conseqüències en un estat que se situa en ple espai europeu i que procura mantenir amb els veïns unes relacions amb els privilegis que dona un veïnatge històric, pacífic i fructífer.

El Consell General intervé en temes internacionals. La participació de les delegacions del Consell a les assemblees parlamentàries ha donat una nova dimensió a les relacions exteriors, en matèries d'ordre polític d'interès general i amb l'establiment de relacions, que es defineixen com a diplomàcia parlamentària.

D'una altra banda, al llarg d'aquests deu anys s'han ratificat, no solament l'adhesió a organismes internacionals, sinó també nombrosos convenis que vetllen pel respecte dels drets i llibertats. En aquest aspecte, la Constitució fa referències explícites per assegurar una sèrie de principis essent un text garantista que s'haurà de continuar desenvolupant per assegurar els drets dels ciutadans a exercir-los amb totes les garanties i responsabilitats.

Voldria remarcar en aquestes paraules, l'interès de les adaptacions de la justícia, descrites en el títol VII. En primer lloc, cal assenyalar que la justícia adquireix plena independència i es compleix així el sistema de la separació de poders. Tanmateix, la Constitució és previsora i entén que es precis comptar amb un òrgan que vetlli per aquesta independència, que és el Consell Superior de la Justícia, una de les noves institucions creades de bell nou. El funcionament, tant del mateix Consell com de les jurisdiccions i tot els elements propis de la pràctica judicial, van ser l'objecte d'una de les lleis fonamentals, la Llei qualificada de la Justícia de 1993.

Com a àrbitre de la Constitució, Andorra s'ha dotat d'un Tribunal Constitucional amb la competència principal i superior d'interpretar els textos que puguin vulnerar-la com a principi suprem. No pot haver-hi avui cap dubte sobre la importància d'aquest Tribunal, instituït en el període constituent. Les seves competències li han permès donar solució a situacions en les que, sia per iniciativa dels coprínceps o dels grups parlamentaris, els textos aprovats al Consell General podrien no adequar-se a la Constitució, contribuint a la formació de la jurisprudència constitucional pròpia. El ciutadà particular pot accedir al tribunal mitjançant el recurs d'empara ja que dona garantia del

compliment dels drets i de les llibertats fonamentals.

En la història mil·lenària d'Andorra, els textos antics ja fan esment a les parròquies. Aquestes referències a les valls, per la particular orografia del territori i per l'herència de l'administració antiga, han arribat a vertebrar les relacions internes del país i a estructurar la forma de representació en el Consell General.

El títol VI de la Constitució defineix els òrgans de representació i administració de les parròquies, els Comuns, juntament amb els seus àmbits de competència. Van ser desenvolupats en lleis específiques el 1993: la de la delimitació de competències i la de transferències als comuns, que permet que puguin exercir les seves obligacions.

L'activitat comunal, la proximitat amb els ciutadans i la seva capacitat d'actuació han rebut un fort impuls ja que, també en aquest cas, la Constitució ha ajudat a aclarir situacions d'indefinició, i ha permès trobar incentius per a les iniciatives i l'assumpció de responsabilitats.

Si em permeten assenyalar alguns trets destacables dels deu anys transcorreguts des de l'aprovació de la Constitució, fora ja de l'àmbit estrictament institucional, no dubtaria en remarcar la intensificació i el dinamisme de la societat andorrana. En diversos vessants, ha portat a desenvolupar l'organització de moviments ciutadans. Les associacions, que la Constitució considera en el títol II, s'han creat i refundat en nombrosos àmbits en un impuls que acompanya actualment els estats veritablement democràtics que afavoreixen l'expressió directa del ciutadà, la formació d'opinió i afavoreixen el pluralisme.

No seria oportú separar el dinamisme social de l'econòmic. El progrés econòmic d'Andorra, que es va iniciar fa dècades, s'està consolidant en serveis especialitzats en el turisme i que segueixen la tradició comercial. La regulació d'aquests sectors econòmics ha exigut noves responsabilitats a l'Estat andorrà tant amb instruments legislatius com reglamentaris.

El creixement andorrà en el sector terciari dóna lloc a un particular model de societat urbana, situada en un espai i un medi de tradició rural. La consciència sobre la importància i fragilitat del medi natural s'evoca a la Constitució com un concepte recollit en el títol II.

La sobirania de l'Estat andorrà ens dóna plena responsabilitat sobre el medi i per prendre part en les iniciatives internacionals en aquest sentit

i, sobretot, a adoptar una actitud proactiva i avançada en matèries que impliquen la conservació de la memòria del nostre passat i el respecte a les herències que hem rebut.

Senyores i Senyors,

Aquest és un dels països que forma part dels petits estats del món. Som una majoria molt diversa en l'espai internacional, que aplega pensaments distints i maneres d'organitzar-se pròpies. Davant la força i la potència dels grans estats, tots aquests països han de fer un esforç per desenvolupar-se, mantenir la seva identitat i, alhora, integrar els grans principis rector del dret internacional.

Si Andorra avui és una realitat, no hem d'oblidar que en diverses ocasions del passat, essent les circumstàncies prou complexes i difícils, es va negociar sàviament la permanència del país i les seves particularitats.

En poc més de 50 anys, hem passat d'una economia agropastoril i d'una organització basada en el passat, a ser un estat de dret, present en la comunitat internacional, amb les institucions de la democràcia moderna i una activitat terciària que ha aglutinat una població diversa que s'ha multiplicat de forma exponencial.

Els deu anys de Constitució han posat encara més de relleu de la capacitat d'aquest país de muntanya per adaptar-se, ser creatiu i assumir responsabilitats.

No podem desapropiar l'oportunitat d'exercir el que s'ha aconseguit amb un treball de tantes generacions. És un moment per reflexionar i dialogar sobre el projecte de futur. Des de fa anys, la relació amb la Unió Europea ha estat una de les prioritats polítiques, però en aquest període el món ha seguit un curs accelerat de transformacions en relacions. El context ens fa prendre la mesura del país, on el canvi i la permanència no són conceptes antinòmics, de les capacitats per assumir amb responsabilitat la nostra forma pròpia d'ésser.

La Constitució és una eina bàsica i imprescindible per enfrontar els desafiaments actuals. En els deu anys de la seva aplicació ja s'ha donat un cos en molts àmbits amb la normativa que deriva de la llei fonamental. Si disposem ja d'aquesta base, hem de decidir els passos que hem de seguir amb fermesa per definir com volem que sigui aquest país i que ens marquem una orientació en aquest món canviant.

Des de la reflexió i la responsabilitat, adaptant el país a les seves possibilitats serà possible lluitar per mantenir l'estat del benestar i continuar amb les expectatives de millorar el país per als ciutadans d'avui i per als del futur.

Visca la Constitució!

Visca Andorra!

(Se senten aplaudiments)

Moltes gràcies.

S'aixeca la sessió.

(Són les 12.40 h)

Diari de Sessions del Consell General

Dipòsit legal: And. 275/94
ISSN 1024-9052

Preu de l'exemplar: 1,20 €
Subscripcions: Tel. 821234